

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

FELÜLVIZSGÁLAT, 2021

JÓVÁHAGYOTT DOKUMENTUM

2022. JÚLIUS

Megbízó:
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

Készítette:
MEGAKOM Tanácsadó Iroda

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1 JÖVŐKÉP.....	5
1.1 NYÍREGYHÁZA JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJ, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN	5
1.1.1 <i>Társadalom</i>	5
1.1.2 <i>Gazdaság.....</i>	6
1.1.3 <i>Táji, természeti és épített környezet</i>	6
1.2 NYÍREGYHÁZA JÖVŐKÉPE A TÉRSÉGI SZEREPÉRE VONATKOZÓAN.....	7
1.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE	8
2 CÉLOK	10
2.1 A CÉLRENDSZER ÉS A HELYZETELEMZÉS KAPCSOLATA.....	10
2.2 A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK	11
2.3 RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETI EGYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA	12
2.3.1 <i>Részcélok</i>	12
2.3.2 <i>A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata</i>	17
2.3.3 <i>A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, hazai és megyei fejlesztési célokhoz</i>	18
2.3.4 <i>A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre</i>	24
3 KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	27
3.1 A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA	27
3.2 A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN, JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMELNEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLETFELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA	28
3.3 AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMEÉRE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE	30
4 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE (HA STRATÉGIA NEM KÉSZÜL).....	32

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Nyíregyháza térképe	4
2. ábra: Nyíregyháza fejlesztési koncepciójának átfogó céljai	11
3. ábra: Nyíregyháza fejlesztési koncepciójának rész céljai	12
4. ábra: Nyíregyháza Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciójának célrendszere.....	17
5. ábra: Nyíregyháza MJV városrészei	24
6. ábra: Védett területek elhelyezkedése Nyíregyházán.....	31

TÁBLAJEGYZÉK

1. táblázat: Az átfogó célok és rész célok kapcsolata.....	18
2. táblázat: Nyíregyháza célrendszerének illeszkedése az EU szakpolitikai célkitűzéseivel	19
3. táblázat: Nyíregyháza célrendszerének illeszkedése az OFTK célkitűzéseivel.....	20
4. táblázat: Nyíregyháza városrészeinek funkciói	25
5. táblázat: A fejlesztési célok értelmezése az egyes városrészekre	26
6. táblázat: A célokhoz rendelhető indikátorok	27

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSÉNEK

124/2022. (VII. 21.) számú

h a t á r o z a t a

Nyíregyháza MJV Településfejlesztési Konceptiója módosításának jóváhagyására

A Közgyűlés

- az előterjesztést megtárgyalta és a határozat melléklete szerinti Településfejlesztési Konceptió módosítását **elfogadja**.
- felhatalmazza Dr. Kovács Ferenc Polgármestert, hogy a határozat mellékleteként csatolt, módosított Településfejlesztési Konceptiót a vonatkozó Kormány rendeletben meghatározott államigazgatási szerveknek, valamint az érintett megyei és közvetlenül érintett szomszédos települési önkormányzatoknak tájékoztatás céljából megküldje.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címzetes főjegyző

Erről értesülnek:

- 1.) A Közgyűlés tagjai
- 2.) A címzetes főjegyző és a polgármesteri hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői

BEVEZETÉS

Jelen dokumentum **Nyíregyháza Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója**, amely a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján került kidolgozásra.

Jelen dokumentum a város korábbi településfejlesztési koncepciójának (2014) **2021. évi felülvizsgálata** és módosítása.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója egy hosszú távra (10 évet meghaladó időtávra) szóló dokumentum, amely kijelöli a város elérendő jövőképét a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan, valamint rögzíti a településfejlesztés elveit. A koncepció meghatározza a város átfogó fejlesztését szolgáló célkitűzéseket, az azokhoz kapcsolódó részcélokat, valamint a célok értelmezését az egyes városrészekre.

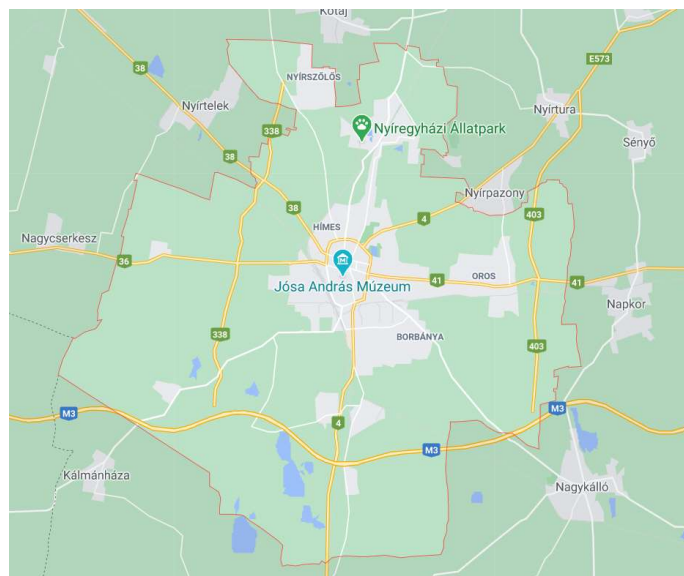
A tervezési folyamat keretében a koncepcióval egyidőben kerül felülvizsgálatra Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) is, amely a koncepcióra épülve kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit.

A 2021-2027-es európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben – a korábbi időszakhoz hasonlóan – fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek, így a településfejlesztési koncepciónak és az integrált településfejlesztési stratégiának. A településfejlesztési koncepcióban kijelölt városfejlesztési irányok hosszú távra meghatározzák Nyíregyháza fejlődését, jövőjét.

A településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia épít a város helyzetét részletesen elemző megalapozó vizsgálatra (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés). A koncepcióban kijelölt fejlesztési irányok a megalapozó vizsgálatban feltárt adottságok és a hosszú távon elérni kívánt állapot közötti utat jelölik ki.

A településfejlesztési koncepció egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Nyíregyháza MJV partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 10/2017. (II.24.) önkormányzati rendelete alapján történik.

1. ábra: Nyíregyháza térképe

Forrás: <https://www.google.com/maps> 2021

1 JÖVŐKÉP

1.1 Nyíregyháza jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A város, konkrét elemekre építő, az adottságokat figyelembe vevő hosszú távú jövőképe világosan kijelöli, hogy Nyíregyháza milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Nyíregyháza 2030-ban egy **modern, élhető, fenntartható, pezsgő nagyváros**, ahol

- az egészséges és biztonságos élet alapfeltételei biztosítottak,
- az itt élők egészséges környezetben, megfelelő életminőségben élnek,
- a fejlett helyi gazdaságnak köszönhetően magas a foglalkoztatási és jövedelmi szint,
- a társadalmi és környezeti fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek, valamint
- aktív kulturális, társadalmi élet folyik.

„A mi Nyíregyházánk” 2030-ban egy olyan **szerethető, vonzó város**, ahol szívesen élnek a következő generációk (gyermekünk, unokáink) is, ahová a magas képzettségű fiatal szakemberek is visszatérnek.

Nyíregyháza 2030-ra elérendő jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan az alábbiak szerint körvonalazható.

1.1.1 Társadalom

Nyíregyháza **lakónépességének száma** 2030-ban lassú emelkedést mutat (118-120 ezer fő), mivel a kismértékű természetes fogyást a pozitív vándorlási különbözet hosszú távon ellensúlyozza. A lakosság korcsoportos megoszlását a munkaképes korúak magas aránya jellemzi, az aktivitási ráta magas.

A városban élők magas életminőségének fontos alapfeltételét jelentő **humán szolgáltatások** infrastruktúrája kiépült, fejlett. A szolgáltatások színvonala magas; korszerű egészségügyi alap- és kórházi ellátás, magas minőségű oktatási-nevelési szolgáltatások, szükségletekre reagáló szociális ellátás, ügyfélbarát közigazgatás jellemzi a várost. A lakosság körében rendszeres intenzív felvilágosító, prevenciós és szűrési programok eredményeként javul a lakosság egészségi állapota. A **digitális technológiák** széleskörű alkalmazására építő humán szolgáltatásokat korszerű, felhasználóbarát mobil alkalmazások egészítik ki.

A szükséglet-orientált, magas színvonalú **szakképzésnek** köszönhetően a város **munkaerő**-potenciálja jól képzett és rugalmas, megfelelő **idegennyelv ismerettel** rendelkezik. A szakképzésben és a felsőoktatásban elterjedt a duális képzés. A városban működő **egyetemek** a helyi társadalom és gazdaság képzési, fejlesztési és innovációs bázisait jelentik.

A városban élők életminőségét pozitívan befolyásolja az elérhető magas színvonalú **kulturális és szabadidős szolgáltatások** széles köre. A színes és változatos közművelődési, rekreációs és sport lehetőségeknek, a folyamatos programoknak, rendezvényeknek köszönhetően a várost pezsgő, élettel teli közösségi terek jellemzik. A város kulturális életében meghatározó szerepet töltenek be az országos és nemzetközi hírű nyíregyházi kulturális szervezetek, intézmények, programok.

A városban működő **helyi közösségek, civil szervezetek** aktívan megjelennek a városi élet számos területén (kultúra, szociális ellátás, stb.). A közösségi, befogadó, szolidáris társadalom kialakulása

érdekében a város bátorítja és támogatja a helyi közösségek, civil szervezetek működését, felkarolja a közösségi, önkéntes kezdeményezéseket, családbarát módon szervezi közösségi szolgáltatásait. A város és lakossága **szolidáris** valamennyi hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoporttal, és ez a szolidaritás megnyilvánul mind a fejlesztéspolitikában, mind a segítő, támogató programokban.

A gazdasági fejlődés hatására a társadalmi polarizáltság fokozatosan csökken a városban. A jövedelmek közötti különbségek nem növekednek tovább, a **hátrányos helyzetű csoportok** életminősége javul, felzárkózási esélyük növekszik. A szociális feszültségek a kezelésükre indított szakmai programok eredményeképpen enyhülnek. A leromlott városi területeken élők száma fokozatosan csökken.

1.1.2 Gazdaság

2030-ban Nyíregyháza stabil, fejlett, értékteremtő helyi gazdasággal rendelkezik, amely **nagyszámú, minőségi munkahelyen** keresztül magasabb jövedelmi szintet biztosít a lakosok számára. A foglalkoztatottak aránya növekszik, a munkanélküliség csökken. A jövedelmi különbségek az ország fejlettebb részeihez viszonyítva kis mértékben csökkennek.

A város gazdasági szerkezetében meghatározó szerepet játszanak a **magasabb hozzáadott értéket** teremtő tevékenységek, a gazdasági versenyképesség növekedésében kiemelt szerepe van néhány **húzóágazatnak** (műanyag és gumiipar, élelmiszeripar) és a folyamatosan fejlődő, bővülő **K+F+I** szektornak. A kutatóintézetek és kutatási helyek aktívan segítik a város és a megye innovatív vállalkozásait a K+F+I tevékenységben. Nyíregyháza az ország egyik legdinamikusabban fejlődő gazdasági centruma.

A meglévő **befektetők** megtartása mellett további beruházások valósulnak meg. A foglalkoztatásban jelentős szerepet töltenek be az erős, korszerű digitális technológiákat alkalmazó **helyi vállalkozások**. A **helyi termékek és szolgáltatások** fogyasztása révén a helyben keletkező jövedelmek nagy része a városban kerül elköltésre, amely tovább növeli a helyi jövedelmek szintjét.

A város gazdaságában fontos szerepet tölt be a **turizmus**, a színes és változatos városi programkínálat, valamint a fejlett vonzerők egyre növekvő számú látogatót vonzanak a városba. **Sóstógyógyfürdő** országos és nemzetközi hírű turisztikai desztinációvá vált. A város (és intézményei, szervezetei, vállalkozásai) aktív hazai és nemzetközi marketingtevékenységének köszönhetően a városi **image** pozitív.

1.1.3 Táj, természeti és épített környezet

2030-ban a várost vonzó és energiahatékony épített és természeti környezet jellemzi. A város főbb környezetvédelmi mutatói illeszkednek az európai uniós normákhoz. Az épített környezet fejlesztésekor elsődleges szempont az **energihatékonyság** növelése (energihatékony épületállomány), a **klímaváltozáshoz való alkalmazkodás** (kiépített bel- és csapadékvízrendszer).

Az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében Nyíregyházán a természeti környezet és az épített környezet együttes fejlesztése, egymásra hatásuk erősítése valósul meg. A város óvja természeti értékeit és természetvédelmi területeit, amelyeket egyre jobb állapotban tart fenn. 2030-ra jelentősen növekednek a városi zöldterületek, különösen a város eddig alulhasznosított zöldfelületeinek biológiai aktivitása növekszik. Folyamatosan fejlődik a helyi (települési) zöld és kék infrastruktúra (a vízi ökoszisztémák alkotta kék infrastruktúra), megteremtődtek a klíma-alkalmazkodás, helyi környezetvédelmi infrastruktúra és körforgásos gazdaság feltételei.

Az **épített örökség védelme**, a belvárosi és városkörnyéki **zöldterületek** megóvása, fejlesztése révén a városkép vonzó. A fenntartható fejlődés és a közlekedési kereslet mérséklése érdekében Nyíregyháza a meglévő városszerkezeten belül fejlődő, kompakt város. A városfejlesztés során kiemelt szempont, hogy a tevékenységek és fejlesztések optimális eloszlásúak legyenek, lehetőség szerint ne terjedjenek szét, hanem a fejlesztések jól meghatározható területeken, egyértelmű határok között valósuljanak meg.

A várost elkerülő utak megépítésének hatására és a kiterjedt zöldfelületeknek köszönhetően a **zaj- és levegőszennyezés** a lakott területeken csökkenő tendenciájú. A **szelektív hulladékgyűjtés** a város egész területén szervezeten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik.

A kiépült közutaknak és a korszerű, megbízható közúti és vasúti közösségi közlekedésnek köszönhetően a **város külső elérhetősége** kényelmes, gyors és kiszámítható, mind az ország távolabbi részeiből, mind a környező településekről. A nyíregyházi repülőtér alkalmas a térség üzleti életének kiszolgálására.

A városon belüli közlekedési hálózat és az okos, digitális forgalomszervezés is a fenntartható mobilitást szolgálja – a **közösségi, a kerékpáros és gyalogos közlekedés** elterjedt, a belvároson belüli egyéni autós közlekedés aránya jelentősen lecsökkent (a kiskörúton belül a gyalogos és kerékpáros közlekedés dominál, a nagykörút és kiskörút között kiépült és fejlett a kerékpáros és közösségi közlekedés rendszere). A **parkolási** rendszer kiépültsége hozzájárul a városi mobilitás fenntarthatóságához. A helyi buszjáratok racionalizált és jó színvonalú rendszere összhangban van a lakosság szükségleteivel. A nagykörútra vezető gyűjtőutak kiépültek, biztosítják a belváros elérhetőségét.

1.2 Nyíregyháza jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

2030-ra Nyíregyháza gazdasági-társadalmi **vonzáskörzete** kiterjed, egyrészt a városi funkciók erősödése és koncentrációja, másrészt a kedvezőbb elérhetőségi viszonyok miatt. A környező településekkel szoros ágazati és feladatellátási együttműködések jönnek létre (pl. közigazgatási, közoktatási, szociális feladatmegosztás), amelyek kiegyensúlyozott térségi fejlődést eredményeznek.

A város **megyei szerepköre** jelentős, Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági, oktatási, kulturális és szolgáltatási központja. A város a foglalkoztatási funkcióján és a beszállítói hálózatokon keresztül az egész megye fejlődésében meghatározó szerepet tölt be. A város a megyében azonosítható három gazdaságfejlesztési tengely (észak-déli fejlesztési tengely – Nyíregyháza-Kisvárd-Záhony, kelet-nyugati fejlesztési tengely – Nyíregyháza-Nyírbátor-Mátészalka, Nyíregyháza-Debrecen agglomerációs tengely) metszéspontjában helyezkedik el, így megyei gazdaságfejlesztési hatása kiemelkedő.

A megyeszékhely, mint turisztikai központ hatása a megye többi területére is kisugárzik, az ide érkező turisták ellátogatnak a megye más idegenforgalmi desztinációiba is. A város aktív szereplője a kiépült térségi turisztikai desztinációs hálózatnak (Nyíregyháza – Tokaj – Hajdúszoboszló – Debrecen – Nyírbátor – Felső-Tisza vidék).

Nemzetközi szinten a város jelentősége tovább erősödik, egyrészt a multinacionális vállalatok jelenléte, másrészt az intenzívebbé váló határon átnyúló együttműködéseknek köszönhetően. Mindehhez az is hozzájárul, hogy a város stabil KKV szektorral és K+F bázissal rendelkezik. A város aktív **testvérvárosi** kapcsolatokat tart fenn és aktívan részt vesz **Európai Unió**s nemzetközi városi kapcsolatokban. Nyíregyháza az Európai Unió egyik dinamikusan fejlődő keleti kapuja.

1.3 A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan meghatározó alapelvek, amelyek indikátorokkal ugyan nem feltétlenül mérhetőek, ám meghatározóak a város fejlesztésének egésze, a beavatkozások tervezése, a források allokálása szempontjából. Nyíregyháza településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

1. Integrált megközelítés

A városi élet különböző – gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális – területei egymással szorosan összefonódnak, ezért a városfejlesztés terén kizárólag **integrált megközelítéssel** lehet hatékony megoldásokat elérni.

Az integrált megközelítés aspektusai:

- komplex társadalmi-gazdasági problémákra komplex megoldások keresése,
- pontszerű, egyedi projektek helyett egymásra épülő, egymást kölcsönösen erősítő beavatkozásokból álló komplex fejlesztések megvalósítása,
- a fizikai, infrastrukturális fejlesztések ún. soft elemekkel, intézkedésekkel és szervezési megoldásokkal való együttes kezelése,
- különböző finanszírozási, megvalósítási és fenntartási módok egymással való összehangolása (pl. több operatív program, több prioritási tengely, vagy EU-s, hazai és magánforrások).

Az integrált megközelítés koncepció, stratégia és projekt szinten egyaránt alkalmazandó a hatások maximalizálása érdekében.

2. Fenntartható városfejlesztés

A településfejlesztés során kiemelten fontos a fenntartható fejlődés biztosítása. „A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket” (ENSZ, 1987).

A **fenntartható fejlődés** magában foglalja a gazdasági, társadalmi és a környezeti fenntarthatóságot. A városfejlesztés tervezése és megvalósítása során figyelemmel kell lenni mindhárom pillérrre együttesen, egymásra gyakorolt kölcsönhatásaik figyelembevételével.

Nyíregyháza város fejlesztése során biztosítani kell, hogy a megvalósuló gazdasági fejlődéssel párhuzamosan mind a társadalmi fenntarthatósági (megfelelő életkörülmények, életminőség, szociális jólét), mind a környezeti fenntarthatóság (klímabarát beavatkozások, megújuló energiák alkalmazása) szempontjai is érvényesüljenek. Fontos, hogy bármilyen fejlesztés is valósul meg, az bizonyíthatóan járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez, csökkentse, de semmiképpen ne növelje a környezeti terhelést. Ennek elérése érdekében a város elkötelezett az épületek és a közlekedés széndioxid kibocsátásának csökkentése iránt.

3. Hatékony fejlesztések

A városfejlesztés során fontos alapelv a **meglévő erőforrásokra építkezés**, a **költséghatékonyság** biztosítása. A hatékony városfejlesztés érdekében mindenképpen szem előtt kell tartani a fejlesztések hosszú távú hatásait, kijelölt városfejlesztési irányokhoz való illeszkedését. A sikeres városfejlesztés nem a tüneteket kezeli, hanem feltárja a valós problémákat és azokra keresi meg a leghatékonyabb és leginkább fenntartható megoldásokat.

A hatékonyság érdekében fontos a meglévő erőforrások hasznosítása (kihasználatlan ingatlanok hasznosítása zöldmezős beruházások helyett, rendelkezésre álló humán erőforrások, tapasztalatok hasznosítása, stb.). A hosszú távú gondolkodás fontos eleme, hogy a beruházási költség mellett a fenntartás, működtetés költségeivel is kalkulálni kell.

4. Közösségi szemlélet és szolidaritás

A városfejlesztési folyamat valamennyi szakaszában – tervezés, megvalósítás és fenntartás – kiemelt alapelv a **közösségi szemlélet, a széles körű partnerség** biztosítása.

A sikeres és eredményes városfejlesztés megvalósítása érdekében elengedhetetlen a helyi lakosság, a civil társadalom, a gazdasági élet szereplői és a különböző kormányzati szintek közötti szoros partnerség kialakítása, az érintettek aktív bevonása a fejlesztési folyamat valamennyi szakaszában.

A partnerek tervezésbe való bevonása lehetőséget ad fejlesztési elképzeléseik megismerésére, emellett fontos szerepe van a kijelölt fejlesztési irányok társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során megismerik a fejlesztési elképzeléseket és véleményt nyilváníthatnak. A partnerek szerepet kaphatnak a megvalósításban is, ennek egyik hatékony eszköze a helyi közösségek működésének ösztönzése. A partnerségnek a fenntartási időszakban is jelentős szerepe van: a beavatkozások megvalósítása után is fontos az átfogó tájékoztatás, a folyamatos egyeztetés a közvetlenül érintettekkel (pl. lakossági elégedettség mérés), a tapasztalatok visszacsatolása.

A közösségi szemlélet érvényesítése a városfejlesztésben magában foglalja a **szolidaritás** elvét is. A szolidaritás és **esélyegyenlőség** elvének érvényesítése magában foglalja az arra rászoruló – hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők, idősek – segítségét, az egyenlő esélyek biztosítását.

2 CÉLOK

2.1 A célrendszer és a helyzetelemzés kapcsolata

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye, Magyarország **hetedik legnépesebb** városa (Budapest nélkül a hatodik legnagyobb megyei jogú város), állandó népessége 119 765 ezer fő (2019), lakónépessége 116 814 fő (2020. jan. 1.).

Nyíregyháza az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődésen ment keresztül, számos olyan (elsősorban infrastrukturális) **fejlesztés** valósult meg, amely jó alapokat biztosíthat a következő időszakra:

- Kiépült a kommunális infrastruktúra, a legégetőbb hiányosságok megszűntek (kivéve bel- és csapadékvízvezetés a város több területén);
- Nagyobb részt megépültek a város külső megközelíthetőségét biztosító fő közlekedési útvonalak (M3, keleti és nyugati elkerülő út), folyamatosan fejlődik a belterületi út- és kerékpárúthálózat;
- Kiépült, folyamatosan fejlődő infrastruktúra jellemzi a humán szolgáltatások szinte valamennyi területét (oktatás-nevelés, egészségügy, szociális ellátás, közigazgatás);
- Városrehabilitációs programok keretében megújult több városrész (közterületek, lakó- és középületek);
- Letelepült és hosszú távra elkötelezte magát néhány multinacionális és hazai nagyvállalkozás, amelyek jelentős foglalkoztatók, meghatározó szereplői a város (és a megye) gazdaságának;
- Jelentős turisztikai attrakciók épültek ki, országos és nemzetközi ismertségű programsorozatok jöttek létre, a város (és kiemelten Sósótógyógyfürdő) turisztikai kereslete és kínálata növekszik;
- Kiépült és bővül az üzleti infrastruktúra, az ipari területek kihasználtsága magas.

Ugyanakkor a (nagyon fontos) pozitív fejlemények mellett a helyzetelemzés és a SWOT analízis tanúsága szerint továbbra is **jelentős megoldandó problémákkal** néz szembe a város több területen:

- A foglalkoztatási mutatók javulnak, ugyanakkor a foglalkoztatottak aránya a többi megyei jogú városhoz viszonyítva alacsony, az átlagkeresetek elmaradnak az országos átlagtól;
- A helyi felsőoktatás és a helyi K+F tevékenység nem szolgálja ki teljes mértékben a gazdasági igényeket;
- A felsőoktatásban résztvevő hallgatók száma csökken;
- A városon belüli közúti közlekedési kapcsolatok további fejlesztésekre várnak (közúti gyűrűk befejezetlenek, városrészek közötti kapcsolatok hiányosak);
- A város belterületi vízrendezése egyes területeken nem megoldott;
- Esetenként magas mértékű a légszennyezettség (szálló por);
- Egyes területeken rendezetlen a városkép, alulhasznosított területek, eltérő állapotú közterületek vannak jelen;
- Leromlott épületek és lakóterületek vannak jelen a városban.

A helyzetértékelés fő következtetései és Nyíregyháza 2030-ra elérni kívánt jövőképe alapján meghatározható a város fejlesztésének **célrendszere**, a következő időszakra vonatkozó átfogó és részcélok.

Nyíregyháza településfejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél elérése érdekében hét rész cél (stratégiai cél)

került kijelölésre, amelyek a város egészének fejlődését célozzák. Nyíregyháza Megyei Jogú Város fejlesztésének célrendszerét a következő fejezetek mutatják be.

2.2 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok

Nyíregyháza Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciója a felvázolt jövőkép megvalósulása érdekében három átfogó fejlesztési célt jelöl ki:

- **Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság:** A város fejlődése szempontjából kulcsfontosságú a stabil, jól működő, az itt élők számára a jó életminőség feltételeit biztosító, kiszámítható megélhetést, növekvő jövedelmet biztosító, fejlett, értékteremtő helyi gazdaság. Ez az átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerőpiaci és gazdaságfejlesztési célkitűzéseket foglalja magában.
- **Egészséges, aktív, összetartó társadalom:** A város jövője, népességmegtartó képessége szempontjából kiemelten fontos, hogy az itt élők számára biztosítottak legyenek az egészséges élet alapvető feltételei, valamint a magas minőségű közszolgáltatások. Egy város hosszú távú, hatékony fejlesztése nem lehetséges az ott élők aktív közreműködése, bevonása nélkül, fontos szerepe van a közösségi szemléletnek, összefogásnak. Ez az átfogó cél a város társadalmi, szociális kérdéseivel kapcsolatos célkitűzéseket foglalja magában.
- **Fenntartható, élhető, vonzó környezet:** A gazdasági és társadalmi fejlődés feltételeinek javításával párhuzamosan kiemelt figyelmet kell fordítani a fenntarthatóságra, a környezetvédelemre és a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra. Az itt élők életminőségét nagyban befolyásolja az élhető és vonzó települési környezet. Ez az átfogó cél a környezetvédelemmel, energiahatékonysággal, épített és természeti környezettel kapcsolatos célkitűzéseket foglalja magában.

2. ábra: Nyíregyháza fejlesztési koncepciójának átfogó céljai

A három átfogó cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

2.3 Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

2.3.1 Részcélok

Nyíregyháza tervezett jövőképeinek elérése érdekében az alábbi hét rész cél jelölhető ki.

3. ábra: Nyíregyháza fejlesztési koncepciójának rész céljai

1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás

Nyíregyháza jövőbeli fejlődésének fontos alapfeltétele a **stabil, fejlett helyi gazdaság**, amely biztosítja a városban élők számára a megfelelő életminőséghez szükséges jövedelmet.

A város gazdaságában – mind a már működő, mind pedig az újonnan betelepülő cégek esetében – nagyobb hangsúlyt szükséges kapnia a **magasabb hozzáadott értékű tevékenységek** fejlesztésének, amely hozzájárul a **minőségi munkahelyek** széles, változatos kínálatának megteremtéséhez és a **magasabb jövedelmek** eléréséhez.

Fontos a **befektetésösztönzési** tevékenység erősítése: az itt működő vállalkozások megtartása mellett további beruházások idevonzása, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

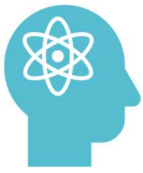
Tovább kell erősíteni a helyi vállalkozásokat, amelyhez elengedhetetlen a **vállalkozásfejlesztési** tevékenység továbbfejlesztése, vállalkozóbarát környezet megteremtése, vállalkozói ökoszisztéma

fejlesztése, az innováció ösztönzése. A vállalkozásfejlesztés hangsúlyos területe az **új vállalkozások** (start-up-ok) létrejöttének elősegítése.

Napjaink fontos célkitűzése a digitális átállás elősegítése, ennek keretében a gazdaságfejlesztés terén kiemelten fontos a **KKV-k digitalizációjának elősegítése**, korszerű digitális megoldások, technológiák elterjesztése.

A helyi gazdaság és az önellátás erősítése érdekében ösztönözni szükséges a **helyi termékek** és szolgáltatások fogyasztását, amely elősegíti a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének városban tartását, és hozzájárul a **körforgásos gazdaság** fejlesztéséhez, ezzel a gazdaság zöldítéséhez.

2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer

Nemzetközi és hazai tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy egy nagyváros hosszú távú fejlődéséhez, népességmegtartó képességének erősítéséhez elengedhetetlen a **fejlett, magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás és kutatás-fejlesztési, innovációs tevékenység** jelenléte.

Nyíregyháza társadalmi, gazdasági fejlődése szempontjából kiemelt fejlesztési cél, hogy a városban működő egyetemeken **stabil, magas színvonalú képzés** valósuljon meg, tovább fejlődjenek a helyi gazdasági igényekre épülő duális képzési formák. Fontos a **Nyíregyházi Egyetem pozícionálása, kiválósági területeinek kijelölése**, a nemzetközi egyetemi hallgatók arányának növelése.

A gazdaság és a tudomány fejlődése szempontjából egyaránt elengedhetetlen a **K+F+I tevékenység** fejlesztésének ösztönzése – a kutatóintézetek és kutatási helyek aktívan segíthetik a város és a térség vállalkozásainak K+F+I tevékenységét, létrejöhetnek az ezeket hasznosító spin-off és start-up cégek.

A gazdasági versenyképesség erősítésének feltétele a képzett és megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakemberek rendelkezésre állása, ezért elengedhetetlen a munkaadók elvárásaihoz rugalmasan igazodó, **korszerű szakképzés** feltételeinek fejlesztése.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a város fejlődéséhez hozzájárul az **aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer** működése is, melynek fontos elemét képezik a testvérvárosi és partnervárosi együttműködések. A nemzetközi kapcsolatok szélesítéséhez, a nemzetközi tapasztalatok, jó gyakorlatok megismeréséhez kiemelkedő lehetőséget jelentettek a város számára az EU-s, határmenti és egyéb nemzetközi projektek, az ezekben való aktív részvétel folytatása szükséges.

A digitális átállás egyik kulcsterületét a **felősktatás digitalizációjának növelése** jelenti, a képzett fiatal szakemberek egyetemen szerzett ismeretei jelentősen elősegíthetik a digitális technológiák széleskörű alkalmazását.

A felsőoktatás és a tudomány a zöld átállás területén is fontos szerepet tölthet be a **környezetvédelmi kutatás-fejlesztési tevékenység** erősítése révén.

3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások

Egy modern, élhető, egészséges városban kulcsfontosságú a **fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások** – egészségügy, szociális és gyermekjóléti ellátás, oktatás-nevelés, közigazgatás – rendelkezésre állása.

Nyíregyházán a szolgáltatások alpinfrastruktúrája nagyrészt kiépült, jelentős infrastrukturális fejlesztések valósultak meg az elmúlt években, így a legfontosabb feladat a hiányzó kapacitások biztosítása, illetve a szolgáltatások színvonalának, minőségének további javítása, szükségletekhez igazodó fejlesztése és elérhetőségének javítása.

Az egészséges város jövőkép elérése érdekében a korszerű **egészségügyi alap- és szakellátás** biztosítása mellett nagy hangsúlyt szükséges fektetni a prevencióra, megelőzésre (szűrés, tájékoztatás, egészséges életmód népszerűsítése), valamint az aktív egészségmegőrző programokra. Az egészségügyi ellátást fejlett, kiépült gondozási, ápolási rendszernek szükséges kiegészítenie.

A **szociális ellátások** terén fontos szempont a szükségletekre reagálás, mind a gyermekellátás, mind az időskorúak, fogyatékkal élők, hajléktalanok, egyéb rászorultak ellátása terén. A demográfiai tendenciákhoz igazodva kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időseket ellátó intézmények fejlesztésére.

Mind gazdasági, mind társadalmi szempontból kiemelt fejlesztési terület az **oktatás**. Nyíregyháza oktatási adottságai összességében jónak tekinthetők, ugyanakkor elengedhetetlen az oktatás-nevelés színvonalának további fejlesztése. Kiemelt fontosságú az idegen nyelvi képzés további fejlesztése valamennyi oktatási szinten (alap-, közép- és felsőoktatásban egyaránt).

A digitális átállás egyik kulcsterülete a **közigazgatás digitalizációja**, az ügyfélbarát online, elektronikus ügyintézés széles körű kiterjesztése. Kiemelt fontosságú a digitális technológiák, smart city megoldások széleskörű alkalmazása a **közszolgáltatások**, a városi rendszerek működtetése területén.

Az zöld átállás egyében fontos szempont a humán szolgáltatási infrastruktúra **környezetbarát** fejlesztése.

4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés

A XXI. századi városfejlesztés egyik fő kihívása a **városi mobilitás fenntartható fejlesztése**. A város belső közlekedési hálózatának és a forgalomszervezésnek jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai vannak.

Nyíregyháza élhetőségének fejlesztése és a környezetvédelmi problémák csökkentése érdekében a közlekedés terén is fontos a zöld átállás, a **fokozottan környezetbarát közlekedési módok** ösztönzése. Ez magában foglalja a **gyalogos- és kerékpárosbarát** közlekedési feltételeinek fejlesztését, a **közösségi közlekedés** környezetbarát fejlesztését, valamint a belvárosban az autómentes területek bővítését. Mindezekhez szükséges a **parkolási lehetőségek** fenti célokhoz igazodó fejlesztése, racionalizálása.

A város fejlődése szempontjából fontos a **külső elérhetőség** feltételeinek további fejlesztése, a szomszédos településekkel való **közúti** kapcsolatok fejlesztése, az átmenő teherforgalom további csökkentése (pl. Nyíregyháza-Debrecen közötti szakasz négysávosítása, északi elkerülő út fejlesztése), valamint a **vasúti** elérési idők csökkentése.

A közlekedésfejlesztés egyik kiemelt területe a smart city megoldások széleskörű alkalmazása, **okos, digitális közlekedésszervezési megoldások** bevezetése.

5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus

A Nyíregyházán élők életminőségére, a város turizmusára, valamint népességmegtartó képességére – többek között a tehetséges fiatal szakemberek megtartására, vonzására – jelentős hatással van a város kulturális életének minősége, a rekreációs lehetőségek rendelkezésre állása. A városfejlesztés fontos célkitűzése a **kulturális élet, rekreációs lehetőségek, turizmus** területén a mennyiségi és minőségi kínálat bővítése, fejlesztése.

Fontos feladat a kulturális programok, rendezvények változatos, színes kínálatának további bővítése, a városban kialakult **kulturális negyed** további fejlesztése. A változatos, minőségi **közművelődési**,

rekreációs lehetőségek, a pezsgő, étellel teli közösségi terek mind az itt élők, mind az ide látogató turisták számára vonzóak.

A jövőbeli fejlesztések egyik kiemelt fókuszja kell, hogy legyen, annak biztosítása, hogy valamennyi városlakó elérhető közelségében, minden városrészben álljanak rendelkezésre minőségi **rekreációs területek, közösségi terek**, megfelelő szolgáltatások, azaz minden városrészben kerüljenek kialakításra, fejlesztésre városrészközpontok.

A rekreációs lehetőségek fejlesztése terén kiemelt fontosságúak a **sportfejlesztések**, a tömegsport ösztönzése, feltételeinek fejlesztése, programok szervezése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában is fontos szerepet tölthet be.

Nyíregyháza turisztikai attrakciói évek óta növekvő idegenforgalmat eredményeznek, elmúlt években számos turisztikai vonzerő- és szolgáltatásfejlesztés valósult meg a városban. Kiemelt szerepet tölt be a város turizmusában Sóstógyógyfürdő. A városfejlesztés egyik célterülete a **turizmus fenntartható fejlesztése**, melyhez szükséges a meglévő attrakciók fejlesztése, újabb vonzerők kialakítása, valamint a vendégfogadás feltételeinek mennyiségi és minőségi bővítése. A város vonzerejét erősítheti az aktív hazai és nemzetközi marketingtevékenység megvalósítása.

A zöld átállás szellemében a kulturális, rekreációs és turisztikai fejlesztések során is kiemelt szempont a **környezeti szempontból fenntartható, klímasemleges** megoldások előnyben részesítése.

A digitális átállásra lehetőséget nyújt a smart city megoldások széleskörű alkalmazása a kultúra, rekreáció, turizmus területén (pl. digitális programszervezési lehetőségek, okos alkalmazások, online előadások).

6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat

Nyíregyháza egyik legjelentősebb környezeti és egészségügyi kihívása a sok esetben kedvezőtlen levegőminőség – különösen az egészségügyi határértéket meghaladó részecskeszennyezettség (PM), melynek egyik fő forrása a lakossági szilárd tüzelés. Az elkövetkezendő évek egyik legfontosabb városfejlesztési célkitűzése a város **levegőszennyezettségének csökkentése**. Ehhez elengedhetetlen a lakossági fűtőkorszerűsítés ösztönzése, a szemléletformálás, a mérés és szabályozás erősítése.

A környezetileg fenntartható fejlődés érdekében fontos a **természeti és épített környezet** környezettudatos fejlesztése: az épületállomány **energiahatékonyságának** növelése, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás keretében a **bel- és csapadékvíz elvezetési rendszer** további fejlesztése, valamint a város meglévő városszerkezeten belüli, kompakt fejlesztésének ösztönzése.

Kiemelt hangsúlyt szükséges fektetni a **városi zöldterületek** mennyiségi és minőségi fejlesztésére, a fásításra, erdősítésre, vonalas infrastruktúrák melletti védősávok telepítésére.

A város pozitív image-ének további erősítése érdekében fontos a **városi arculati elemek egységes alkalmazása** (kiemelten a belvárosban és Sóstón). Az image erősítésének további eszközét jelentheti Nyíregyháza jellegzetességeinek megjelenítése városmarketing eszközökkel (pl. körforgalmakban, közterületeken, bevezető utak mentén – nagy cégek és meghatározó szervezetek jelképei, alma, nyírfa, állatpark, stb.).

A digitális átállás a természeti és épített környezet megújításában városi szinten és az épületek szintjén is értelmezhető az energetikai hálózatok és az energiateljesítmény optimalizálásában (pl. közvilágítás, épületenergetika stb.) alkalmazott **digitális technológiák, okos megoldások** révén.

Egy város rugalmas ellenállási képességének – **rezilienciájának** – fejlesztése kiemelt fontosságú – ez fokozottan igaz 2021-ben. Fontos a klímaváltozás, a gazdasági és társadalmi válsághelyzetek, járványok

hatásaira való felkészülés, a tanulás és alkalmazkodás, amely által a város képessé válik a sokk- és stresszhelyzetekre való megfelelő reagálásra.

7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom

Nyíregyháza fejlesztésének egyik fő célkitűzése a város népességmegtartó képességének javítása, ezen belül is kiemelten a tehetséges fiatal szakemberek megtartása, vonzása. Ebben számos tényező szerepet játszik, gazdasági és társadalmi tényezők egyaránt. A fiatalok megtartását és vonzását a megfelelő jövedelem, a munkahelyek változatos kínálata mellett ösztöndíjrendszerek, lakhatást segítő konstrukciók segíthetik, ugyanakkor szükségesek a megfelelő humán szolgáltatások, rekreációs lehetőségek, színes programlehetőségek is. Az elvándorlás mérséklésében fontos szerepe van a **helyi identitástudatnak**, ezért fontos feladat a nyíregyházi **közösségtudat, idetartozás, kötődés, közös értékek** erősítése, tudatosítása.

A város pozitív image-ét erősítheti a változatos, színvonalas hazai és nemzetközi programok, rendezvények (sport, kultúra, turizmus, tudományos élet, stb.) kínálatának bővítése.

A városfejlesztésben jelentős szerepet tölthetnek be az alulról jövő **közösségi és önkéntes kezdeményezések**, ezért fontos, hogy a város bátorítsa és támogassa a helyi közösségek, civil szervezetek aktív működését, a társadalmi összefogás, együttműködés erősítését.

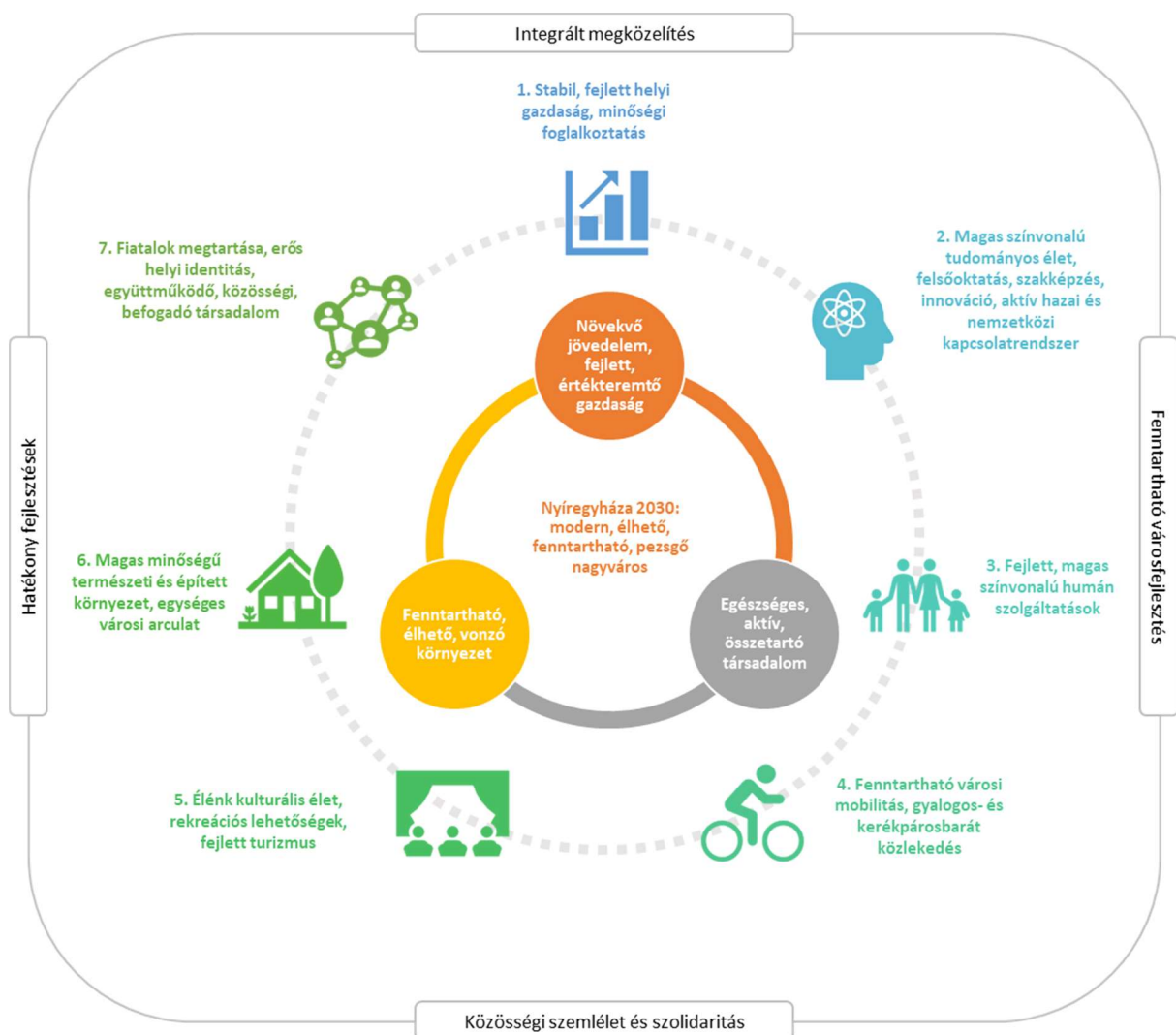
Egy modern nagyváros élhetősége nagymértékben függ annak társadalmától, a **társadalom szolidaritásától**, az aktív helyi közösségek jelenlététől. A társadalom fejlettségének fokmérője, hogy a város és lakossága mennyire szolidáris a hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportokkal. Fontos feladat továbbra is a **leromlott, vagy leromlással fenyegetett városi területek fejlesztésének** folytatása, amely szorosan össze kell, hogy kapcsolódjon a **leszakadó, hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásával**, komplex foglalkoztatási, lakhatási, szociális beavatkozások további megvalósításával.

A digitális és zöld átállás kulcsfontosságú eleme a **lakossági szemléletformálás**, az itt élők **digitális ismereteinek** bővítése, valamint a **környezettudatosság** fejlesztése.

2.3.2 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

Nyíregyháza Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciójának középpontjában a város 2030-ra elérendő **jövőképe** áll. A jövőkép a jelenlegi adottságokból kiindulva és a várható tendenciákra alapozva fogalmazza meg a hosszú távon elérni kívánt állapotot. Annak érdekében, hogy a város valóban megvalósítsa a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok szerint megfogalmazott jövőbeni állapotot, kijelölésre kerültek a település átfogó fejlesztését szolgáló célok – **3 átfogó cél és 7 rész cél**. A fejlesztési elképzelések megvalósítása során figyelembe kell venni azt a **4 kijelölt településfejlesztési alapelvet**, amelyek meghatározóak a város fejlesztésének egésze szempontjából.

4. ábra: Nyíregyháza Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciójának célrendszere

Az átfogó célok és részcélok kapcsolatát a következő táblázat mutatja be.

1. táblázat: Az átfogó célok és részcélok kapcsolata

Átfogó célok / Részcélok	Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság	Egészséges, aktív, összetartó társadalom	Fenntartható, élhető, vonzó környezet
1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás	erős koherencia	közepes koherencia	
2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer	erős koherencia	közepes koherencia	
3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások		erős koherencia	közepes koherencia
4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés	közepes koherencia		erős koherencia
5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	erős koherencia	közepes koherencia	erős koherencia
6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat		közepes koherencia	erős koherencia
7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom	közepes koherencia	erős koherencia	

	erős koherencia
	közepes koherencia

2.3.3 A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, hazai és megyei fejlesztési célokhoz

2.3.3.1 Az Európai Unió szakpolitikai célkitűzései 2021-2027

Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának célrendszere illeszkedik a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseire.

Az Európai Parlament és a Tanács vonatkozó CPR rendelettervezete (COM(2018) 375 final, 2018/0196(COD)) határozta meg a 2021-2027 közötti időszak 5 szakpolitikai célkitűzését:

1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás,
2. Zöldebb, karbonszegény Európa – tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatmegelőzés és -kezelés
3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság,
4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása,
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése helyi kezdeményezések révén.

A gazdasági, környezeti, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívások kezelése érdekében az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) támogatja a városi térségekre, köztük a funkcionális városi

térségekre irányuló, területi vagy közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiákon alapuló integrált területfejlesztést (fenntartható városfejlesztés).

Az ERFA rendelet értelmében különös figyelmet kell fordítani a környezeti és éghajlati kihívások kezelésére, így különösen a 2050-ig megvalósítandó klímasemleges gazdaságra történő áttállásra, a digitális technológiákban rejlő potenciál innovációs célú kiaknázására és a funkcionális városi térségek fejlesztésének támogatására.

Az alábbi táblázat bemutatja, hogy az egyes európai uniós célkitűzésekhez mely nyíregyházi célok illeszkednek.

2. táblázat: Nyíregyháza célrendszerének illeszkedése az EU szakpolitikai célkitűzéseivel

Európai Unió 2021-2027 célkitűzések	Nyíregyháza célrendszere	
	Átfogó célok	Részcélok
(1) Intelligensebb Európa	- Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság	1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás 2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer
(2) Zöldebb, karbonszegény Európa	- Fenntartható, élhető, vonzó környezet	6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat
(3) Jobban összekapcsolódó Európa	- Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság - Fenntartható, élhető, vonzó környezet	4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés
(4) Szociálisabb Európa	- Egészséges, aktív, összetartó társadalom	3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások 7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom
(5) A polgáraihoz közelebb álló Európa	- Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság - Fenntartható, élhető, vonzó környezet - Egészséges, aktív, összetartó társadalom	1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás 2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer 3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások 4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés 5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus 6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat 7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom

2.3.3.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

A nemzeti jövőkép elérése érdekében az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

Átfogó célok illeszkedése:

- **Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés:** Az OFTK keretében megfogalmazott egyik átfogó cél a gazdasági növekedés, fejlődés és jövedelemtermelés biztosítása. Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság” átfogó célja teljes mértékben összhangban áll az OFTK ezen céljával, valamint a cél elérése érdekében megjelölt kiemelt eszközökkel (a gazdaságba történő beruházások és a vállalkozásfejlesztés támogatása, a kis- és középvállalkozások megerősítése és piaci lehetőségeik szélesítése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság

megerősítése). Mind az OFTK, mind a városi koncepció esetében az egyik átfogó cél fókusza a gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatás növelése és a vállalkozások fejlesztése.

- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom:* Az OFTK keretében megfogalmazott megújuló társadalom átfogó céllal összhangban áll Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Egészséges, aktív, összetartó társadalom” átfogó célja. Mind az OFTK, mind a városi koncepció esetében az egyik átfogó cél a társadalomra, az életminőség javítására fókuszál.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme:* Az OFTK átfogó célként fogalmazza meg az erőforrások megőrzését a jövő generációinak számára. Ezzel a céllal teljes mértékben koherens Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Fenntartható, élhető, vonzó környezet” átfogó célja. Mind az OFTK, mind a városi koncepció esetében az egyik átfogó cél a fenntartható fejlődés biztosítására fókuszál.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Ez az átfogó cél OFTK területfejlesztési, térszerkezeti céljait integrálja. Kimondja, hogy többközpontú térszerkezet megvalósítása érdekében szükséges az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági fejlődést biztosító beruházások területi terítése, a térségi versenyképességet segítő térszerkezet, térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése. Ez összhangban áll Nyíregyháza város átfogó céljaival.

A Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott részcélok illeszkedését az **OFTK specifikus céljaihoz** alábbi táblázat mutatja be:

3. táblázat: Nyíregyháza célrendszerének illeszkedése az OFTK célkitűzéseire

OFTK specifikus célok	Nyíregyháza részcélok						
	1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás	2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer	3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások	4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés	5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat	7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom
Szakpolitikai							
Versenyképes, innovatív gazdaság							
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszerfeldolgozóipar fejlesztése							
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság							
Kreatív tudástársadalom, piacépes készségek, K+F+I							
Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom							
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság							
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme							

OFTK specifikus célok	Nyíregyháza részcélok						
	1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás	2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer	3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások	4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés	5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat	7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom
Területi							
Az ország makro-regionális szerepének erősítése							
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat							
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése							
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése							
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése							
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása							

 koherencia

2.3.3.3 Megyei területfejlesztési koncepció

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021) három átfogó célt jelölt ki, amelyek a megye legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait tükrözik.

Átfogó célok illeszkedése:

- *Az aktív megye – Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése:* Az aktív megye átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerőpiaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság” átfogó célja teljes mértékben összhangban áll Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ezen átfogó céljával, mindkét koncepció egyik fő célja a foglalkoztatás és aktivitás növelése.
- *A szolidáris megye – A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása:* A szolidáris megye átfogó cél Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legégetőbb társadalmi, szociális problémáira és a tartós leszakadással veszélyeztetett térségek felemelésére fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat. Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Egészséges, aktív, összetartó társadalom” átfogó célja összhangban áll Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ezen átfogó céljával, mindkét koncepció fő célkitűzései között szerepel a társadalmi különbségek csökkentése, a lakosság életminőségének növelése.
- *A vonzó megye – Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése:* A vonzó megye átfogó cél azokat a fejlesztéspolitikai irányokat jelöli ki, amelyek a fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartva egy befektető- és vállalkozásbarát üzleti környezetet hoznak létre, a helyi közösségek életminőségét javítják és az ide érkező turisták igényeit, szükségleteit is kielégítik. Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának „Fenntartható, élhető, vonzó környezet” átfogó célja szoros koherenciát mutat ezen megyei

átfogó céllal, mindkét koncepció kiemelt hangsúlyt fektet a környezet megóvására, a vonzó környezet kialakítására.

A megyei koncepcióban a három átfogó cél elérése érdekében **hét stratégiai cél** került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél. A kitűzött célok elérése az intelligens, fenntartható, befogadó növekedés, reziliencia, valamint a népesség- és családvédelem – mint horizontális célok – jegyében történik. A megfogalmazott stratégiai célok elérése érdekében támogató **prioritások** kerültek meghatározásra. A stratégiai célok rendszeréhez hasonlóan a prioritások egy része tematikus (a megye teljes területét érintő, ágazati szemléletű prioritások), míg más részük területi fókuszú.

A Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott részcélok illeszkednek **Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciójának stratégiai célrendszeréhez**. A megye fejlődésében a **megyeszékhely fejlesztése** kulcsfontosságú, ezért Nyíregyházára vonatkozóan önálló stratégiai cél és ahhoz kapcsolódóan önálló prioritás került kijelölésre.

- **5. stratégiai cél: Fejlett centrum – a megye gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumának fejlesztése:** „A megye fejlesztésének – különösen a versenyképes gazdaság fejlesztésének – motorja egy erős centrumtelepülés. Nyíregyháza alkalmas ennek a funkciónak a betöltésére, és jelentős szerepet játszhat a megye dinamizálásában. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztésben Nyíregyháza fejlesztése tekinthető a területi jellegű stratégiai célok egyik pólusának. Ennek érdekében fontos (i) a befektetésösztönzés, további nagy foglalkoztatók letelepítése, meglévő vállalkozások fejlesztése, (ii) az egész megyére kisugárzó nemzetközi turisztikai vonzerő feltételeinek erősítése, (iii) a korszerű, klímabarát (közösségi és kerékpáros) közlekedés feltételeinek megteremtése mind a városon belül, mind az agglomerációs településekkel, mind pedig más hazai és európai centrumtelepülésekkel a kapcsolatokat megteremtve, valamint (iv) vonzó városi életterek kialakítása és (v) az aktív nemzetközi kapcsolatrendszer további erősítése.”
- **5. prioritás: A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése:** A beavatkozások javasolt fókusza:
 - A megyeszékhely fejlesztésének legfontosabb pillére a **gazdaság foglalkoztatásorientált fejlesztése**: a munkahelyek bővülésével – megfelelő közlekedési kapcsolatok esetén – ez választ adhat a megyeszékhely tágabb környezetének foglalkoztatási gondjaira. A gazdaság megerősítése érdekében fontos a vállalkozások letelepítéséhez szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása (ipari területek kialakítása és fejlesztése, a KKV-k igényeihez igazodó üzleti parkok fejlesztése, a K+F+I tevékenység ösztönzése, valamint a barnamezős területek hatékony hasznosítása), valamint a koordinált befektetésösztönzés és vállalkozásfejlesztés. Fontos továbbá a munkaerő célzott fejlesztése, valamint a magas képzettségű szakemberek megtartása, illetve visszavonása.
 - A centumpozíció megerősítéséhez csakúgy, mint a szén-dioxid kibocsátás csökkentése érdekében elengedhetetlen a **közlekedési hálózat átgondolt fejlesztése** is. Biztosítani kell a megfelelő közlekedési feltételeket valamennyi városrészből és az agglomerációs településekről: ehhez egyaránt szükségesek útfejlesztések csakúgy, mint a közösségi közlekedés fejlesztése. Fokozatosan csökkenteni kell a városon belül az egyéni autós közlekedés arányát a közösségi, kerékpáros és gyalogos közlekedés javára.
 - Nyíregyháza dinamikusan fejlődő **turisztikai centrum**, amely potenciálisan jelentős kisugárzó hatást gyakorol a megye egészére. Néhány fontos kiegészítő fejlesztéssel (további szálláshely és vonzerő fejlesztés Sóstógyógyfürdőn), valamint a megyeszékhelyről kiinduló komplex megyei turisztikai termékek kialakításával és közös marketingjével jelentősen növelhető a vendégéjszakák száma és a turisták költsége.

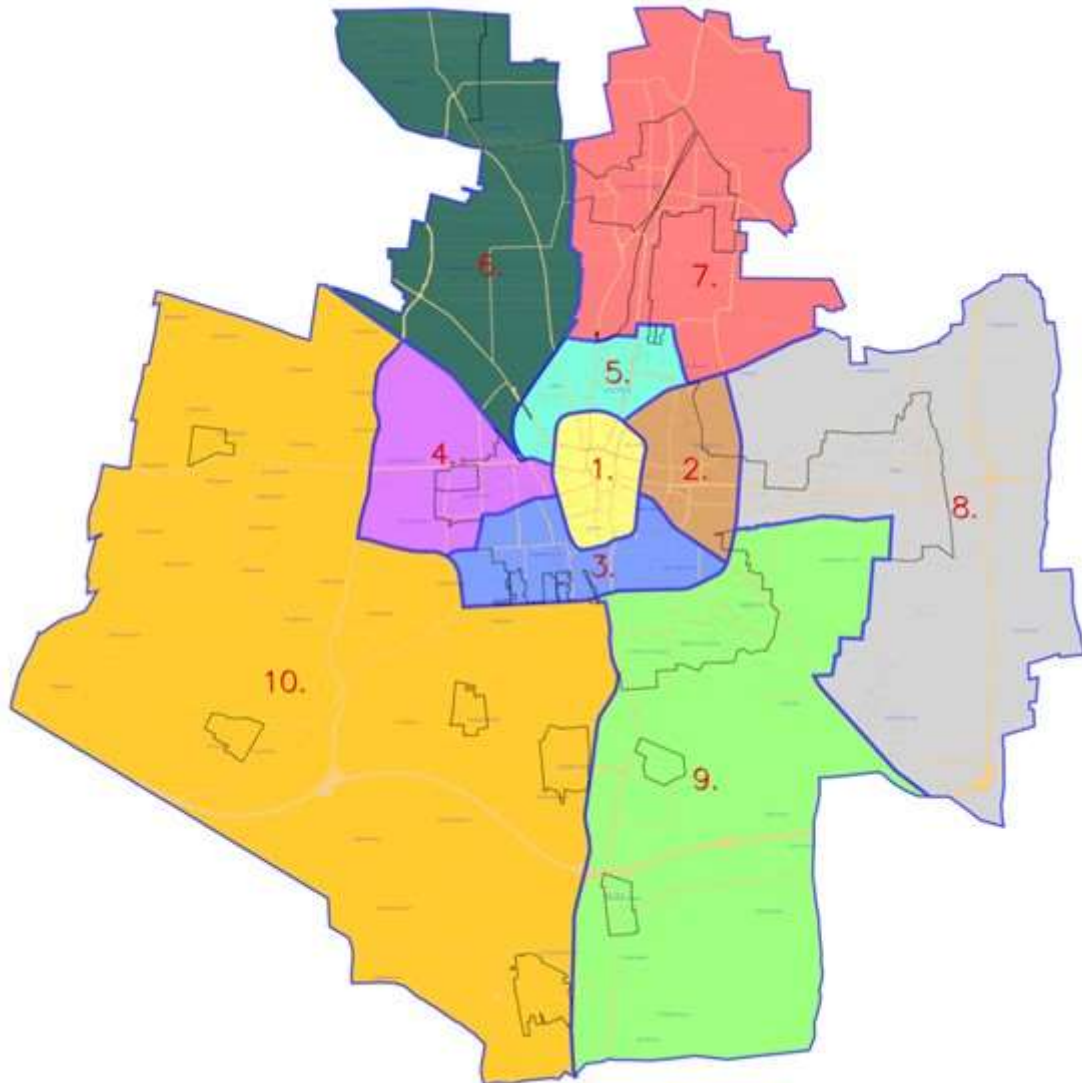
- A kommunális infrastruktúra kiépítettsége a városban összességében jó, a legfontosabb feladat a **csapadékvíz-elvezetési** rendszer további fejlesztése, valamint a csapadékvíz-visszatartás, és -hasznosítás feltételeinek megteremtése a klímaváltozás hatásaira való felkészülés részeként.
- A város hosszú távú kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából elengedhetetlen a minőségi **lakhatási feltételek** biztosítása, a viszonylag kompakt városszerkezet fenntartása mellett. Fontos feladat a bérlakások körének bővítése, valamint a lakásállomány állagmegóvása, energiahatékonyságának javítása.
- A városi élet minőségének meghatározó elemei a **zöldterületek, közterek**, a hagyományos értelemben vett városi élet központjai. Nyíregyházának kedvezőek az adottságai, erre építve fontos a városi közterek, zöldterületek tudatos fejlesztése, összekapcsolása, a sétálhatóság biztosítása, a közösségi élet feltételeinek erősítése, a közbiztonság és a közterek használhatóságának javítása.
- A megyeszékhely számos közszolgáltatásnak is a centruma – éppen ezért nagy hangsúlyt kell fektetni a **21. századi** – állampolgárbarát, hatékony, az e-közigazgatást széles körben alkalmazó – **közszolgáltatások** kialakítására.
- Nyíregyháza sajátos, egyedi adottsága a **bokortanyák** város körüli hálózata; meg kell őrizni ezt az értéket, építeni a bokortanyákra, mint a város minőségi, helyi élelmiszerral való ellátásának forrásaira, illetve mint sajátos turisztikai célpontokra, valamint biztosítani kell bekapcsolásukat a városi életbe.

Nyíregyháza településfejlesztési koncepciójának célrendszere teljes mértékben összhangban áll a megyei területfejlesztési koncepcióban kijelölt irányokkal.

2.3.4 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A beavatkozások területi egységeit **Nyíregyháza városrészei** jelentik. A városrészek hézag- és átfedésmentesen fedik le a város közigazgatási területét. A városrészekre osztás a szerkezeti terven, valamint a városrészek jelenlegi és tervezett funkcióin alapul (városközpont, lakóterületek, ipari területek megléte, illetve azok kialakítási szándéka).

5. ábra: Nyíregyháza MJV városrészei

1. Belső lakóterület (Belváros)	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
2. Örökösöld	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros
3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep	8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás
4. Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
5. Jóságáros, Stadion környéke, Hímes	10. Bokortanyák, Császárszállás

Egy nagyvárosban az egyes városrészek eltérő funkciókat töltenek be, elsődleges funkcióik mellett sok esetben több kiegészítő funkcióval is rendelkeznek.

- Lakófunkció
- Város(rész) központi funkció
- Zöldfelületi, környezeti funkció
- Humán szolgáltatási funkció
- Kereskedelmi, vendéglátási funkció
- Ipari, logisztikai funkció
- Mezőgazdasági funkció
- Turisztikai, rekreációs funkció
- Közlekedési, távközlési funkció
- Közösségi funkció
- Közigazgatási funkció

Nyíregyháza városrészeinek meglévő funkcióit a következő táblázat foglalja össze.

4. táblázat: Nyíregyháza városrészeinek funkciói

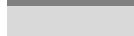
Városrészek / Funkciók	Lakófunkció	Város(rész) központi funkció	Zöldfelületi, környezeti funkció	Humán szolgáltatási funkció	Kereskedelmi, vendéglátási funkció	Ipari, logisztikai funkció	Mezőgazdasági funkció	Turisztikai, rekreációs funkció	Közlekedési, távközlési funkció	Közösségi funkció	Közigazgatási funkció
1. Belső lakóterület (Belváros)	■										
2. Örökösöld			■								
3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep					■						
4. Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor						■			■		
5. Jósaváros, Stadion környéke, Hímes				■	■						
6. Nyírszőlős, Felsőpázsit							■				
7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros			■					■			
8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás							■				
9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka						■	■				
10. Bokortanyák, Császárszállás	■		■			■	■				

■ domináns funkció
 ■ kiegészítő funkció

A városrészek meglévő és fejlesztendő funkciói alapján meghatározható a fejlesztési célok értelmezése az egyes városrészekre – ezt az alábbi táblázat foglalja össze.

5. táblázat: A fejlesztési célok értelmezése az egyes városrészekre

Városrészek / Célok	1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás	2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer	3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások	4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés	5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat	7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom
1. Belső lakóterület (Belváros)							
2. Örökösfield							
3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep							
4. Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor							
5. Jóságáros, Stadion környéke, Hímes							
6. Nyírszőlős, Felsőpázsit							
7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros							
8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás							
9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka							
10. Bokortanyák, Császárszállás							

 erős koherencia
 közepes koherencia

Az egyes városrészekre vonatkozó középtávú területi célokat Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) tartalmazza.

3 KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia kidolgozását egy részletes megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) kidolgozása előzte meg. A megalapozó vizsgálat részletesen bemutatja Nyíregyháza jelenlegi helyzetét, a gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatokat, tendenciákat.

A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat a kijelölt átfogó és részcélok mentén lehet meghatározni. Az adatok körének kijelölésekor elsődleges szempont, hogy ezen indikátorokkal a kívánt változások mérhetőek legyenek.

6. táblázat: A célokhoz rendelhető indikátorok

Célok	Indikátorok
Átfogó célok	
Növekvő jövedelem, fejlett, értékteremtő gazdaság	Gazdasági teljesítmény Jövedelmi szint
Egészséges, aktív, összetartó társadalom	Lakónépesség száma Lakossági elégedettség Szegénységi küszöb alatt élők Leromlott lakókörnyezetben élők
Fenntartható, élhető, vonzó környezet	Zaj- és légszennyezettség Klimaváltozáshoz való alkalmazkodás mutatói – Széndioxid kibocsátás
Részcélok	
1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás	Foglalkoztatottak aránya, % (cél: növekedés) Munkanélküliek aránya % (cél: csökkenés) Jövedelmi különbségek az ország fejlettebb részeihez viszonyítva, % (cél: csökkenés)
2. Magas színvonalú tudományos élet, felsőoktatás, szakképzés, innováció, aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer	Felsőoktatásban résztvevő hallgatók száma, fő (cél: növekedés) Nyíregyházi Egyetemen végzettek elhelyezkedési rátája, % (cél: növekedés) Városban működő kutatóintézetek és kutatási helyek száma, db (cél: növekedés) Spin-off és start-up cégek száma, db (cél: növekedés) K+F+I ráfordítások nagysága, Ft (cél: növekedés) Nemzetközi kapcsolatok keretében megrendezett rendezvények száma, db (cél: növekedés)
3. Fejlett, magas színvonalú humán szolgáltatások	Születéskor várható élettartam, év (cél: növekedés) Nyelvvizsgálóval rendelkező közép- és felsőfokú végzettségű pályakezdők aránya, % (cél: növekedés) Duális képzésben résztvevők száma, fő (cél: növekedés) Lakossági elégedettség, % (cél: növekedés)

Célok	Indikátorok
4. Fenntartható városi mobilitás, gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedés	Kerékpáros létesítmények¹ hossza, km (cél: növekedés) Közösségi közlekedést igénybe vevők száma, fő/év (cél: növekedés) Elérhetőségi idő, perc (cél: csökkenés)
5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus	Nyíregyházán megrendezésre kulturális rendezvények száma, db/év, résztvevők száma, fő/év (cél: növekedés) Kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek száma, fő (cél: növekedés) Vendégéjszakák száma, vendégéjszaka (cél: növekedés)
6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat	Energiahatékonysági felújítással érintett épületek száma, db (cél: növekedés) Leromlott területeken élők száma, fő (cél: csökkenés) Zöldterületek nagysága, m² (cél: növekedés) Belvárosi légszennyezettség mutatói (cél: csökkenés)
7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom	Helyi identitástudat, % (cél: növekedés) Aktív helyi közösségek száma, db (cél: növekedés) Integrált felzárkóztató programokban résztvevők száma, fő (cél: növekedés)

A megvalósítás nyomon követésének, a monitoring rendszer működési mechanizmusának leírását Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) tartalmazza.

3.2 A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Nyíregyháza jelenlegi településszerkezetét alapvetően meghatározza a város sugaras-gyűrűs szerkezete. A település fejlődése során a sugaras szerkezetű város folyamatosan alakult át részben **gyűrűs szerkezetűvé**. A gyűrűs szerkezet jelenleg nem teljesen kiépült – a városmagot határoló kiskörút nem teljes, emellett a nagykörút déli szakaszának négysávósítása szükséges (a fejlesztés folyamatban van). Az M3 autópálya és a hozzá kapcsolódó elkerülő utak (keleti és nyugati) elősegítik a belváros elkerülését, a városi belső területek átmenő forgalmának csökkentését, továbbá a város külső részei között teremtenek közlekedési kapcsolatot. Az elkerülő utak további fejlesztése révén a város körül egy külső gyűrű is ki fog alakulni.

A megyeszékhely gazdaságát jelentősen meghatározó ipari tevékenységek a fő közlekedési útvonalak mentén épültek ki. Jelenleg a településen egy **ipari park** és négy **ipari terület** található. A város nyugati részén új iparfejlesztési és gazdaságfejlesztési övezet alakul ki. A régi ipari területek egy része mára a városi szövetbe beékelődve helyezkedik el, ezzel jelentős környezeti terhelést okoznak, valamint funkcionális tájhasználati konfliktusokat (zajterhelés, tehergépjármű forgalom növekedése) generálnak az egymás mellett elhelyezkedő eltérő területhasználati egységek a város belső területein.

Az ipari tevékenység környezetszennyezése mellett a belvárosban jelentős légszennyező forrásként jelenik meg a **közlekedés**, valamint az ősztéli időszakban a **fűtéshez** köthető szennyezőanyag kibocsátás is jelentősen rontja a városi levegőminőséget. A belváros és a belső területek környezeti

¹ Kerékpárosok által használható létesítmények: önálló kerékpárút, kerékpársáv, kerékpáros nyom, alacsony forgalmú út, közös gyalog-kerékpár út, üzemi út, stb.

állapotának javulása érdekében az ipari tevékenységeket folyamatosan meg kell szüntetni a belső városi területeken, azokat, valamint az újonnan megjelenő ipari tevékenységeket a külső iparterületekre kell vonzani. A felszabaduló barnamezős területek rehabilitálása szükséges, valamint új funkciót kell meghatározni a területek konfliktusmentes használatára. Szabályozási tevékenységgel tovább szükséges csökkenteni az egyéni autós közlekedés arányát a belvárosban, valamint meg kell határozni a fűtési tevékenység lehetséges módjait. A belváros autómentes övezetté történő alakításának feltételei ugyanakkor szintén településszerkezetet érintő változásokat eredményezhetnek. A belvárosi egyéni autós forgalom csökkentésével párhuzamosan megfelelő parkolási lehetőségek kialakítása szükséges a belváros külső peremén, emellett elengedhetetlen a környezetbarát közösségi és kerékpáros közlekedés ösztönzése, feltételeinek fejlesztése (kerékpár- és buszsávok kijelölése).

A városfejlesztés során a város **meglévő szerkezeten belüli növekedése** indokolt, elkerülve a belterületek terjeszkedését a külső mezőgazdasági, valamint természetközeli területek rovására. Törekedni kell a belterületi alig, vagy **alulhasznosított területek** intenzívebb hasznosítására. A város településszerkezeti sajátosságát jelentő **bokortanyák** fennmaradása érdekében a tanyák infrastrukturális ellátottságának (burkolt utak, kommunális infrastruktúra) fejlesztése indokolt. A város külterületein a település környezeti állapotának javítása érdekében **új, biológiailag aktív rekreációs felületeket** szükséges létrehozni. A város külső területein **erdőtelepítés** indokolt, valamint a belvív elvezetése helyett a településen újabb **tározók** létrehozása szükséges. E tevékenységek mind jelentős területigényűek, ezért a fejlesztések során a lehetséges területigényüket, elhelyezkedésüket jelölni szükséges a településrendezési dokumentumokban is.

Javaslat a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megvalósítása érdekében:

- Zöldfelületi rendszerrel kapcsolatos szükséges beavatkozások:
 - Az európai (és egyben nemzeti) ökológiai hálózat folytonosságának biztosítása annak érdekében, hogy a biológiai és tájképi sokféleség, továbbá az ökológiai rendszerek működőképessége fenntartható legyen
 - A magas biológiai aktivitásérték és zöld mintázat, zöldfelületek és a meglévő ökológiai hálózat tömbszerűen és szigetszerűen elhelyezkedő elemei az ökológiai folyosókon és zöldfolyosókon keresztül kerüljenek összekapcsolásra
 - Adaptációs elemek:
 - A burkolt felszínek vízáteresztő-képességének növelése (pl. aszfalt helyett kiselemes térburkolat vízáteresztő fugával, zúzottkő használata)
 - A közterek hálózatának megfelelő biztosítása
 - A zöld homlokzatok ösztönzése
- Területhasználati szempontú szükséges beavatkozások:
 - A fenntartható, takarékos területhasználat megteremtése
 - A városi hőszigetek felszámolása (a burkolt felületek arányának korlátozásával elérhető a hőmérséklet csökkentése)
 - A levegőt szűrő zónák kiépítése a légszennyezés csökkentése érdekében
 - A vegyes területhasználat ösztönzése, kialakítása
 - Az erdősítésre elsődlegesen szóba jöhető területek lehatárolása, az intenzív mezőgazdaságra alkalmatlan területek meghatározása

- Tudatos városkörnyéki zöldfelületi stratégia – az ökológiai hálózatok és a kapcsolódó rekreációs helyszínek tudatos fejlesztése, bővítése
- Beépítés kontrollja
- Városfejlesztési szempontú szükséges beavatkozások:
 - Többközpontúság erősítése (városi alközpontok funkcióbővítése, elérve, hogy ne legyen szükséges minden szolgáltatás elérése érdekében a városközpontba beutazni)
 - Átszellőzés biztosítása, beépített tér tagolása, a város klímaegyenlegét javító, átszellőzést biztosító szélcsatornák biztosítása
 - Lakóterületek koordinált, mérsékelt bővítése

3.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésre

Épített örökség

Az épített örökség védett elemei közül Nyíregyházán az országosan védett **műemlékek** száma 43, amelyek többsége a városközpontban (Kossuth tér), illetve az annak közvetlen közelében fekvő városi tereken (Benczúr, Bessenyei és Luther tér) található (pl. Megyeháza, Városháza, templomok, Nyírvíz palota, Takarékpalota). A település belső területei mellett Sóstógyógyfürdőn 6 műemlék helyezkedik el. A többi műemléki épület (körülbelül az épületek egyharmada) a belváros főútjai mentén, két templom Oroszon, illetve két népi építészeti emlék a bokortanyákon lelhető fel. A műemlékek állapota jónak mondható. A város országos jelentőségű műemlékeit tekintve kiemelendő, hogy az épületek között jelentős a szecessziós, valamint az eklektikus épületek aránya.

Az országos jelentőségű műemlékek mellett a településen **helyi védelem** alatt további 185 objektum áll. A helyi jelentőségű műemléki épületek közül több állapota nem megfelelő, az épületek állagmegóvása, renoválása szükségszerű lenne. Az épületek felújításánál sok esetben gondot okoz, hogy ezek a helyi jelentőségű védett építészeti értékek magántulajdon részét képezik, ugyanakkor a tulajdonosoknak nincs elég anyagi forrásuk az ingatlanok műemléki szempontokat szem előtt tartó felújításához. A városi építészeti örökség megőrzése érdekében az önkormányzatnak stratégiát és pénzügyi támogatási programot indokolt kidolgoznia a helyi védettség alatt álló **építészeti örökségek megőrzése** érdekében.

Kulturális örökség

Az építészeti kulturális örökség mellett ki kell emelni olyan kulturális örökségi elemeket, mint a nagyszámú **régészeti lelőhely**, amelyek a várost gazdagon körbeveszik. Jelenleg nem minden esetben megoldott e területek örökségi értékeinek felmérése. Amennyiben a régészeti felmérések elmaradnak, az értékek megőrzése érdekében a területek lezárása indokolt.

Nyíregyházán a kulturális örökség további eleme a településszerkezet különleges formája, a **bokortanyák** rendszere. A település nyugati és déli részén található tanyavilág országosan is egyedülálló értéket képvisel. A tanyák állapota változó, mind gazdasági, mind társadalmi szempontból. Egyes bokrokban kedvezőtlen szegregációs folyamatok indultak el, valamint a városhoz közelebbi bokrok elvesztették hagyományos mezőgazdasági szerepüket. A bokortanyák fennmaradása érdekében elő kell segíteni a tanyák gazdasági, infrastrukturális fejlődését, erősíteni kell a helyi élelmiszerellátásban betöltött szerepüket. Továbbá a jellemző építészeti karakterek megőrzése mellett bővíteni kell a tanyavilág turisztikai kínálatát (lovas, falusi turizmus).

Természeti örökség

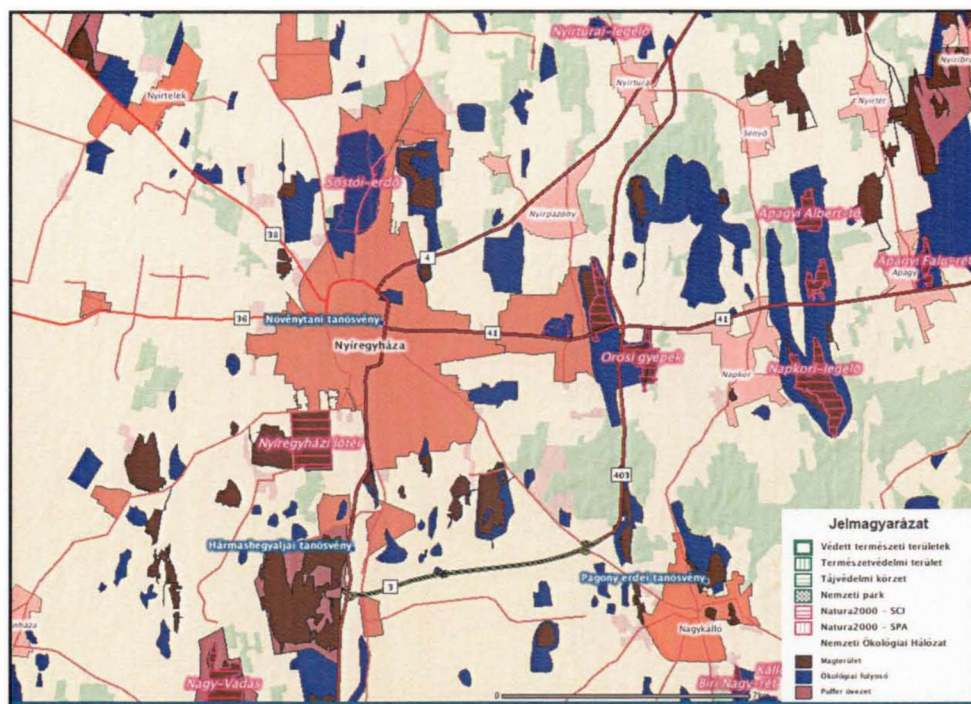
A természeti örökség értékeihez tartoznak a nemzeti, valamint a nemzetközi jogszabályok által védett természeti területek, természeti emlékek. Nyíregyháza közigazgatási területén 4 darab **Natura 2000 terület** található, összesen majdnem 850 hektár kiterjedésű területen. Nyíregyházán országos jelentőségű, egyedi jogszabály által védett természeti terület nincsen, ugyanakkor területén több, **ex-lege védettségű** lág és szikes tó található. A városban négy terület van **országos vagy helyi szintű védettség** alatt: Nyírjes-szík, Igrice mocsár, Tuzson János Botanikus Kert, Oláh-rét (Nyíregyháza Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programja 2015-2020). A településen továbbá 22 **helyi jelentőségű** természeti érték (védett fák, fasorok) található ([A magyar állami természetvédelem hivatalos honlapja \(termeszetvedelem.hu\)](http://termeszetvedelem.hu)).

A Natura 2000 területeken és az egyéb természetvédelmi területeken általános természetvédelmi célkitűzés az adott területen található, a kijelölés alapjául szolgáló (közösségi jelentőségű) fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése. Speciális feladatként pedig az egyes területeken az adott élőhely adottságaihoz igazodó kezelési feladatok elvégzése szükséges: invazív növényfajok irtása, illegális hulladéklerakás felszámolása, gyepek cserjéjlenítése, területek megfelelő vízellátásának biztosítása.

A természetvédelmi feladatok mellett fontos feladatként jelenik meg a város természetközeli területei közötti **kapcsolatok erősítése**, ami az ökológiai hálózat elemeinek erősítésével, a védett területek közötti ökológiai folyosók, lépegető kövek kialakításával valósítható meg. Ugyanilyen **zöldfelületi folyosók kialakítása** indokolt a város belső, nagyobb kiterjedésű zöldfelületi elemei között is.

Az örökségi értékek védelme mellett a városban egyre hangsúlyosabbá kell, hogy váljon a védett értékek **bemutatása**, a helyi lakosok körében való **tudatosítás**, hogy milyen értékek találhatók közvetlen lakókörnyezetük közelében. Az ismeretterjesztés mellett lehetővé kell tenni e területek, épületek bemutatását is, amennyiben a védettség foka ezt lehetővé teszi. Különösen a természeti örökség esetében szükséges a területek megközelíthetőségének biztosítása, ami környezetbarát eszközökkel (kerékpáros és turista útvonalak kijelölése), a természeti értékek károsítása nélkül kell, hogy megvalósuljon.

6. ábra: Védett területek elhelyezkedése Nyíregyházán

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programja 2015-2020

4 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE (HA STRATÉGIA NEM KÉSZÜL)

A megvalósítás eszközeit (eszköz- és intézményrendszer) és azok nyomon követésének módját Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) tartalmazza.